

Obče znana je tudi prava detinska ljubezen in spoštovanje, katero so imeli sinovi in vnuki do presvitlega starine. Naš presvitli cesar Franc Jožef je očetu vselej javno poljubil roko, kadar je bil v obiteljskem krogu. Ob nedeljah, ako je bil nadvojvoda na Dunaji, obedoval je najrajše pri Njega Veličastvu, našem presvitlem cesarji; a drugače sta bila po večkrat naš cesar in cesarjevič Rudolf njegova gosta. Neka posebna ljubezen je vezala deda in vnuka; vnuk je ljubil deda, in ded je ljubil vnuka z vso svojo dušo. In ko je umiral nadvojvoda Franc Karol, bile so njegove poslednje besede: „Pozdravite mi še jedenkrat mojega predragega Rudolfa!“ — Cesarjevič Rudolf, ki je bil ravno na poti iz Berolina na Dunaj, dospel je domov, ko je bil nadvojvoda vže izdihnil svojo plemenito dušo. Lehko si mislite, kako britko je bilo Rudolfu pri sreci, da ni mogel več govoriti s svojim dobrim dedom; položil mu je šopek najlepših vzpomladanskih cvetic na preljubljene prsi.

Nadvojvoda Franc Karol, oče našega cesarja, poročil se je bil v 4. dan novembra 1824. leta z bavarsko kraljičino Sofijo (Frideriko, Dorotejo), ki je bila na čast in diko našemu cesarskemu dvoru ter si je s svojo občeznano darežljivostjo pridobila sreča in ljubezen vseh, kateri so jo poznali. Živela sta skupaj 48 let. Po njenej smrti (28. maja 1872. l.) ni več dolgo živel nadvojvoda Franc Karol. Smrt nepozabljive mu sopruge je bil zanj prehud udarec. „Šla je pred menoj, da tudi meni pripravi mesto v nebesih,“ rekel je večkrat, kadar je bil kak razgovor o njej. V Išlu jej je dal napraviti prelepo kapelico v spomin, katero je vsak dan obiskaval.

Da-si vedno zdrav in čvrst, začel je začetkoma meseca marca 1878. leta bolehati in v 8. dan marca se je raznesla prebritka vest po vsej avstrijsko-ogerskej monarhiji, da je umrl „najboljši mož v državi.“ Redko po katerem pokojniku je žalovalo toliko zvestih avstrijskih podložnikov, kakor po očetu našega dobrega in premilostivega cesarja Franca Jožefa. Bodí mu hvaležen spomin v srcih vedno zvestih narodov avstrijskih!

—*—

V dan sv. treh kraljev.

prijaznej vasíci Borovji je živel pred več leti Štefan Trebiž; kateremu so po domače sploh rekli „Nemškar.“ Njegov ded, a morda tudi njegov praded so potovali o svojem času s kramarijo po vsej velikej Nemčiji, ter se le redko kdaj v letu vrnili v domačo vas Borovje. Zato so pa tudi vsi dobili imé „Nemškarji.“ Štefan Trebiž je bil sin Tomaža Trebiža, znanega potujočega kramarja po Nemškem, od katerega je podedoval lepo, da-si vže staro króšnja, ki jo je nosil na hrbtu in vrhu tega še jako zanimivo kljukasto palico, vsekano v nekem bavarskem gozdu, o katerej je večkrat dejal, da mu je najljubša prijateljica na vsem svetu, ter bi je ne dal niti za deset trdih cekinov. S krošnja, na katerej ste bili še dosti lepo vrezani črki njegovega rajnekega očeta T. T. (Tomaž Trebiž) in vsacemu kristijanuu dobro znano znamenje presladkega imena Jezusa, ter z debelo kljukasto palico v roki se je tudi Štefan Trebiž pogostoma podajal na Nemško, od koder je prišel časi prav vesel, časi pa tudi le upehan in otožen domov. Mora pač

tak potujoči kramar posebno srečo imeti, ako hoče z veselim licem vrniti se k svojej družini domov, ker trgovina je dovolj razširjena po vsem svetu in razni agentje (trgovski barantači) staknejo navadno vsak kot, ponujajo in vrivajo svoje blagó vsacemu, da se je le čuditi, kako si še tak borni kramar upa s svojo krošnjo na hrbtu stopiti v svet in ponujati svoje pičle, malovredne stvari med toliko razburjenimi valovi svetovne kupčije. Pri vsem tem naš Štefan Trebiž, Borovski kramar, ni izgubil poguma. Z lastovkami je navadno odhajal iz Borovja in z lastovkami zopet dohajal v Borovje. Ljudje v Borovji so bili vže vajeni „Nemškarja“ pogrešati o zimskem času ter je vsak otrok vže znal, da vzpomladi, kadar bodo lastovke v Borovje priletele, prikazal se bode tudi kacega lepega dne — navadno v soboto po póludne, kadar v domačej cerkvi za nedeljo pritrkavajo — „Nemškar“ s svojo kljukasto palico in z velima črkama T. T. na hrbtu preko bližnjega klanca v domačo vasico Borovje.

Štefan Trebiž je bil zeló váričen, bogoljuben in pošten človek, zato mu je dal Bog srečo, da je navadno dosti blagá in tudi polno mošnjo denarjev prinesel domov. Večkrat je tudi kazal zlate in srebrne novce, katerih ni nihče v vási poznal, razven gosp. župnika, kaplana in učitelja. Bili so to namreč novi iz tujega cesarstva, in bilo je treba znati čitati in tudi nekoliko latinski razumeti, kdor je hotel poznati vrednost blestečih se tolarjev in cekinov.

Leta 187* so bile lastovke vže davno v Borovje pripotovale, a Štefana Trebiža še ni bilo domov. Skrbna žena Marjeta in njeni pridni hčerki, Štefka in Verica, šli so vsaj stokrat do bližnjega klanca očetu naproti, ali — zamán! Ljudje so tolažili mater in hčerki, rekoč, da je Štefan bajè dobro kupčijo napravil ter mu ne kaže vrniti se še domov. A bolj izkušeni ljudje so majali z glavó in dejali: „Ta stvar se nam nič kaj ne dopade; Štefan je bil zmirom natančen, Bog si ga védi, kaj se mu je utegnilo pripetiti.“ Prišla je velika noč in mati so se resnobno zamislili v to stvar; šli so k gosposki, pokazali ondu zadnji list, katerega so prejeli od možá, ali kaj to pomaga, ker ni bil v listu zaznamovan kraj pisanja, a na poštnj marki tudi ni nihče mogel prečitati kraja, kder je bilo pismo oddano. Prosili so, naj bi gosposka poizvedela za Trebiža. Zna se, da so gospodje Trebiževki obljubili storiti vse, kar se bode dalo; ali — lastovke so iz Borovja tudi vže odpotovale v gorkeje kraje, da o Štefanu Trebižu ni bilo še ne duha ne sluha.

O kako žalostno je bilo ves ta čas pri Trebiževih! Mati je vidno hujšala; jok in stok po očetu, kakor tudi to, da ni nihče znal, ali je oče še živ, ali je morda vže umrl, dalo jim ni mirú ne po noči ne po dnevi. Krepki, zdravi in vedno veseli hčerki Štefka in Verica ste žalostno zrlí v objokano mater in še celó kos v kletki ob steni se je že nekaj časa klaverno držal in peti prenehal, kakor bi tudi on svojega dobrega gospodarja pogrešal.

Minula je jesen, in prišli so vže veseli božični prazniki, da o očetu Štefanu Trebižu še nihče ni znal ničesar povedati.

Pride dan sv. Štefana — godovni dan očetov in starejše hčerke Štefke. Kdo bi mogel opisati žalost matere in otrok, ki niso znali, je-li imajo še očeta, kateremu bi čestitali za njegov veseli god, kakor so to storili poprejšna leta. Jok nedolžnih otrok na dan očetovega godú je hotel materi srce pretrgati. Vši trije so jokali. . . .

V tem hipu stopi v sobo vaški hlapec, ki je iz bližnjega trga v Borovje pisma nosil ter podá Trebiževki list z besedami: „Zdi se mi, da je to list od vašega Štefana. Čitajte ga hitro, da tudi jaz poizvem, kaj se je pripetilo siromaku.“

S tresočima rokama odprè mati list in čita :

„Preljubi moji!

Znam, da ste v velikih skrbeh zaradi mene. A tudi jaz sem bil v skrbeh zaradi vas, ali kaj, ker si nisem znal pomagati. Ležal sem hudo bolan v bólnici ter vas nisem hotel žalostiti, ker sem znal, da takó daleč ne morete k meni priti. Trpel sem in zaupal na dobrega Bogá, da me ozdravi ter zopet združi z vami. Bog je uslišal mojo molitev ;

ne samó da sem ozdravel, nego še tudi druga sreča me je zadela. Od prihranjenih denarjev sem si kupil srečko, s katero sem dobil precejšno vsoto denarja. Upam z božjo pomočjo, da mi ne bode več treba potovati s kramarijo po tujih deželah. Kadar ta list dobite, bodem vže blizu svojega doma, in kakor sem preračunil, na dan sv. treh kraljev — ako Bog da in sreča junaška — vidimo se v mojem preljubem Borovji.

Vaš

Štefan.“

Mati, prebravši list, niso znali od veselja, kaj bi začeli... poljubili so list, poljubili hčerki, ter bi bili skoraj poljubili tudi vaškega hlapca, ki je prinesel list, ako bi ne bil, čuvši to veselo novico — hitro odpihal v vas ter vže koj pred Trebiževo hišo zavpil: „Štefan je živ, imovit človek, ter pride v dan sv. treh kraljev domóv!“ Ta vesela vest se je hitro raznesla po vsem Borovji. Za nekoliko ur je vže vsak otrok znal, da pride Štefan Trebiž na dan sv. treh kraljev domóv.

„A zdaj le hitro.“ rečejo mati otrokoma, „zasukajte rokavčke. Imeli bomo vesele sv. tri kralje.“

Pridna družinica se je takój poprijela dela. Božičnica in druge potice so bile kmalu gotove. Mati in pridna Štefka ste mesili, da je bilo kaj; a Verica, ker je bila še premlada, da bi bila pomagala, štela je na prsteke, koliko dni je še, da pridejo oče.

Vse v vasi se je veselilo dneva, kadar pride Štefan Trebiž v Borovje. Še celó domači pes je nekako veseleje mahal z repom, mačke so veselo mi-javkale — vse, da vse se je veselilo videti poštenega Štefana Trebiža.

V dan sv. treh kraljev je bil Štefan čvrst in zdrav med svojimi. Kadar so se po póludne vaščani pred hišo zbrali, da bi ga videli in pozdravili, povedal jim je tudi o svojej sreči in veselo pristavil: „Od denes naprej nisem več „Nemškar,“ ker mi ne bode več treba s kramarijo po svetu hoditi; ostal bodem z denarji med vami, gospodaril bodem domá.“

Štefan Trebiž živi še denes v Borovji kot pošten, delaven in imovit gospodar. Bog ga živi!

Lj. T.

Plemenita osvéta.

Preteklo je vže preko sto let, kar se je zgodilo to, kar vam hočem povedati: V starej, zaduhlej koči mesteca N. na Irskem ste umrli dve ženski, lahko bi rekli gladí in pomanjkanja. Ko so pogrebei zvršili svoje opravilo, ostavil je deček, kacíh deset let star, bosonog in bledih lic rečeno kočó. Krenil je na véliko cesto in po kratkem premisleku stopil v prodajalnico necega črevljarja. Tù je povzdignil ročici ter jokajoč prosil mojstra: „Mojster ljubi! domá nimañ nikogar več, proč moram iz mesta, prosim vas, dajte mi par črevljev!“

„A kdo jih bode plačal?“ zamrmrá črevljar z osornim glasom.

„Plačal jih bodem sam, kakor hitro mi bode mogoče, in to tako gotovo kakor se zovem na imé: Viljem Brus.“